

Сергієнко Л.В.

Державний університет «Житомирська політехніка»

БЕЗПЕКОВІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА СТРАТЕГІЮ РОЗВИТКУ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

Стаття присвячена безпековим детермінантам розробки стратегії розвитку урбанізованих територій. Визначено загрози урбанізованих територій як базис розробки стратегії розвитку та гарантування їх безпеки. Встановлено, що наслідки урбанізації становлять загрозу для системи національної безпеки, безпеки урбанізованої території та безпеки життєдіяльності. У свою чергу, безпека урбанізованої території є складовою національної безпеки, а безпека життєдіяльності містян – ключовим елементом як системи безпеки урбанізованої території, так і системи національної безпеки загалом. Для забезпечення розвитку та гарантування безпеки урбанізованих територій система публічного управління має враховувати особливості складових елементів системи національної безпеки та безпеки урбанізованої території. Виокремлено головні елементи системи безпеки національного рівня та локального рівня (урбанізованої території). Доведено, що окреслені загрози урбанізації є уніфікованими, однак з позицій розробки стратегії гарантування безпеки урбанізованих територій доцільним є визначення особливостей такої території, що, в свою чергу, детермінують характер та масштаби негативного впливу окреслених загроз на систему безпеки урбанізованої території, національної безпеки загалом та безпеку життєдіяльності жителів такої території зокрема. Визначено фактори модифікації стратегії гарантування безпеки урбанізованих територій: 1) диференціальний характер впливу наслідків урбанізації; 2) варіативність людських потоків; 3) рівень ресурсної залежності урбанізованої території; 4) ефективність управління відходами; 5) Стан системи громадського здоров'я; 6) особливості міжособистісної комунікації. Складність системи безпеки міста пояснюється тим, що з одного боку торкається усіх сфер життєдіяльності міського населення, та в свою чергу, потребує відповідної політики щодо гарантування безпеки життєдіяльності містян як основи забезпечення усіх складових елементів безпеки урбанізованої території, а з іншого боку, загрози урбанізації та їх перманентний прояв на різних урбанізованих територіях обумовлюють загрози для системи національної безпеки.

Ключові слова: урбанізація, урбанізовані території, стратегія, розвиток, безпека.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку суспільства, еволюції підходів до суспільної організації, а також зважаючи на стрімкі процеси урбанізації і глобалізації, виникають нові завдання перед органами публічної влади, міжнародним співтовариством та іншими стейкхолдерами щодо пошуку інструментів забезпечення безпеки урбанізованих територій, подолання та / або мінімізації негативних наслідків урбанізаційних процесів та забезпечення задекларованих Цілей сталого розвитку. Це все обумовило розвиток сучасних концепцій та стратегій, впровадження яких є необхідним елементом подолання глобальних проблем людства, у тому числі зумовлених наслідками антропогенної діяльності, еволюцією просторової організації та зміни способу життя суспільства на міський.

З позицій історичного розвитку, урбанізація не є новим процесом, адже мала місце практично у

всі часи розвитку людської цивілізації. Зважаючи на те, що першопричиною появи міст був захист жителів від ворогів, основними характеристиками міських поселень були наявність фортеці, органів управління, військової системи, ремісничих суб'єктів господарювання тощо. Пришвидшення темпів урбанізації у світі пов'язують з процесом переходу людської цивілізації від феодальної системи до капіталістичної формації. Особливо яскраво це прослідковується у період першої технологічної революції, що в свою чергу, обумовила появу великих промислових міст.

Поява великих міст обумовлює появу різного роду загроз та небезпеки для суспільства, а особливо дана проблематика загострює негативні наслідки для жителів міст у порівнянні з сільською місцевістю. Наприклад, наслідки надзвичайних ситуацій техногенного характеру або ж природних катастроф для міського населення

мають більші масштаби впливу. Зокрема, найбільша за всю історію ядерної енергетики, техногенна та еколого-гуманітарна катастрофа світу, що спричинила незворотні та фатальні наслідки, - Чорнобильська катастрофа, призвела до ураження близько 600 000 людей, більше сотні тисяч було евакуйовано, значні території, у тому числі місто Прип'ять перетворилися у зону відчуження. Масштаби та наслідки аварії на ЧАЕС є, без перебільшення, «безмежні», адже у результаті постраждало 12 областей України, 70 % радіаційного ураження припало на Білорусь; радіація була зафіксована і у інших країнах світу (Швеція, Норвегія, Польща, Великобританія, Ірландія) та навіть на інших континентах таких як США.

Міста масштабують негативні наслідки різного роду надзвичайних ситуацій, з іншого боку, у містах з'являються нові проблеми та небезпеки, які в свою чергу, є наслідками урбанізаційних процесів. До таких проблем доцільно віднести: продовольчу безпеку, доступ до водних ресурсів, екологічні та енергетичні проблеми, проблеми з утилізацією відходів, проблеми, пов'язані із житлово-комунальною інфраструктурою, забрудненням повітря, швидкістю поширення різного роду епідемій, етнічні та міжрасові конфлікти тощо. Уся сукупність проблем та загроз, які виникають внаслідок урбанізації, обумовлюють значні виклики для системи безпеки міст в цілому та їх жителів, зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання урбанізації та її впливу на різні складові безпеки піднімалися у працях вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: у контексті економічної безпеки присвячені праці Засадко В.В. [5], екологічної безпеки - Кіріна Р.С. [6], Бірюкова Д.С. [1]; соціальної безпеки міст - Романовської Ю.А. [7], Борейко Н.М., Параниця С.П. [3]; продовольчої безпеки Шелудько Л.В. [9] та взаємозв'язку продовольчої безпеки з економічною безпекою регіонів Бреус С.В. [4]; державної безпеки Бондаренко О.В. [2] тощо. Віддаючи належне напрацюванням вчених у даному напрямі, доцільно зауважити про фрагментарність вивчення вченими питання безпекових детермінантів розвитку урбанізованих територій, що відповідно потребує комплексного дослідження, особливо в умовах розвитку урбанізаційних процесів, а також інтенсивності загроз, які виникають для системи безпеки урбанізованої території, національної безпеки загалом та безпеки життєдіяльності містян зокрема.

Постановка завдання. Основним завданням статті є визначення Безпекові факторів, що впли-

вають на розробку стратегії розвитку урбанізованих територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Указом Президента України введено в дію Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року та затверджено Стратегію національної безпеки України [8], яка має назву «Безпека людини – Безпека країни». Дана стратегія засвідчує фокус державного управління на безпеці людини як основи забезпечення національної безпеки. Вивчення безпекових детермінантів з метою розробки відповідної стратегії розвитку урбанізованих територій сприятиме досягненню цілей сталого розвитку, гідного рівня життя, зміцнення здоров'я населення та їх комфортного життя у міському середовищі через оцінку та врахування реальних і потенційних загроз безпеці життєдіяльності містян, системі безпеки урбанізованої території та національної безпеки загалом.

Національна безпека та безпека урбанізованої території як її елемент є сукупністю складових (гуманітарної, екологічної, економічної, соціальної, продовольчої та інших видів) безпеки. У той же час, урбанізація, як процес, що трансформує суспільні відносини, торкається усіх рівнів та складових безпеки.

Зважаючи на урбанізаційні процеси та їх негативні наслідки, які без належної системи публічного управління та ефективної державної політики, становлять загрози для систем безпеки як урбанізованої території, так і системи національної безпеки зокрема, є необхідність у розробці відповідних стратегій розвитку міст та гарантування безпеки урбанізованих територій загалом та міст як урбанізованої територіальної одиниці зокрема. Основою стратегії розвитку та гарантування безпеки урбанізованої території є сучасні концепції розвитку міст, формування яких є відповіддю на сучасні виклики та потреби.

На рис. 1 зображено взаємозв'язок негативних наслідків урбанізації за середовищами прояви та рівнів і складових систем безпеки як основи для розробки стратегії розвитку та гарантування безпеки урбанізованих територій.

Як видно з рис. 1, наслідки урбанізації становлять загрозу для системи національної безпеки, безпеки урбанізованої території та безпеки життєдіяльності жителів таких територій. У свою чергу, безпека урбанізованої території є складовою національної безпеки, а безпека життєдіяльності містян – ключовим елементом як системи безпеки урбанізованої території, так і системи національ-

ної безпеки загалом. Система публічного управління загалом та процеси формування і реалізації державної політики зокрема, фокусуючись на потребах, інтересах, правах та свободах громадян, їх здоров'ї та житті як найвищої соціальної цінності, у контексті розробки стратегії подолання негативних наслідків урбанізації, забезпечення

розвитку і гарантування безпеки урбанізованих територій, мають враховувати особливості складових елементів системи національної безпеки та безпеки урбанізованої території.

До ключових елементів систем безпеки національного рівня та локального рівня (урбанізованої території) слід віднести ті, які піддаються

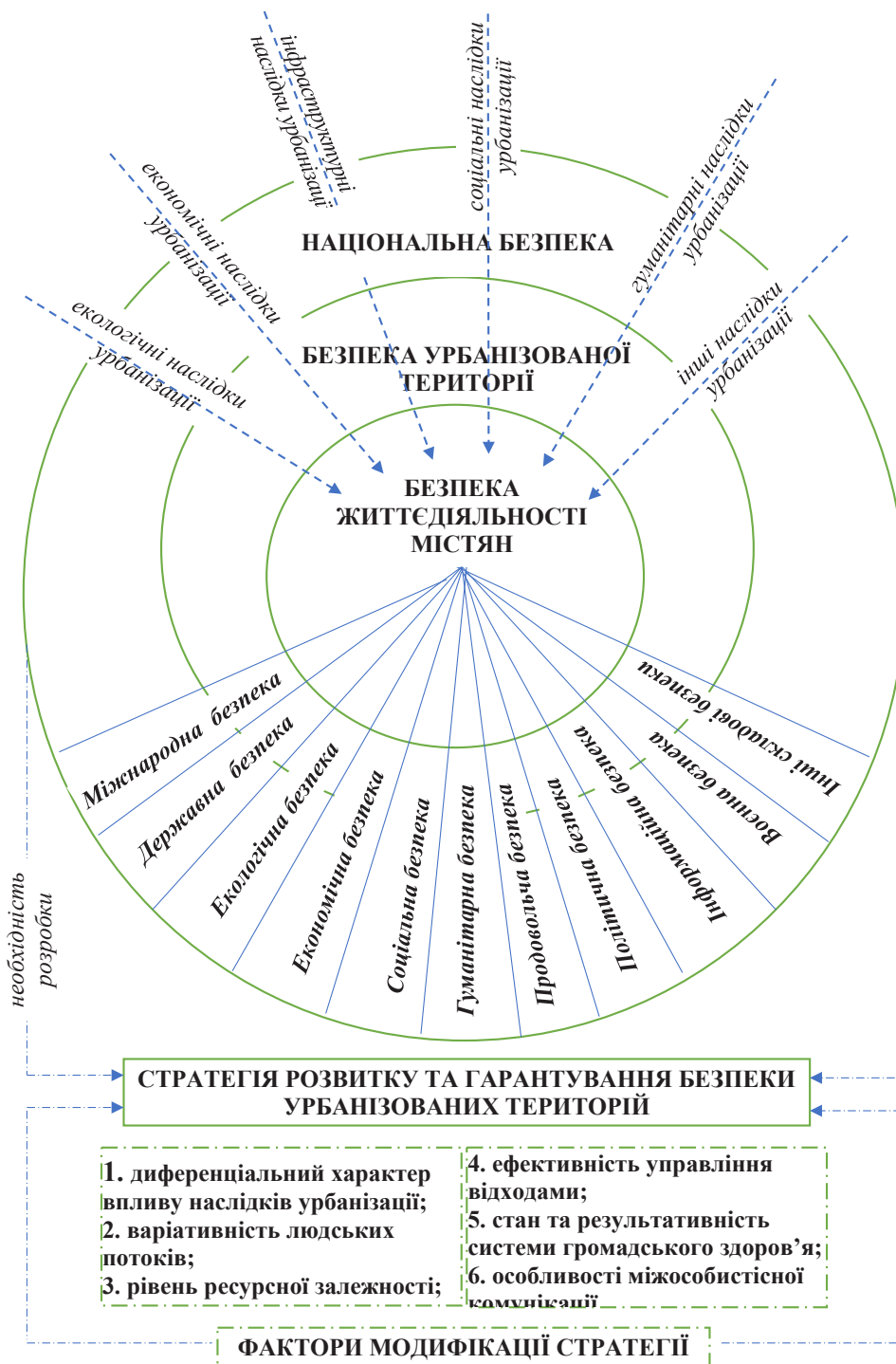

Рис. 1. Загрози урбанізованих територій як базис розробки стратегії розвитку та гарантування їх безпеки

найбільшому негативному впливу в умовах урбанізації.

Загрози урбанізації та їх тісний взаємозв'язок із складовими системи безпеки урбанізованої території та національної безпеки загалом є уніфікованими, однак у контексті розробки стратегії розвитку та гарантування безпеки урбанізованої території, формування відповідної державної політики та здійснення публічно-управлінського впливу, доцільно враховувати, що такі загрози при конкретизації урбанізованої території матимуть особливості та різні властивості, що, у свою чергу, потребуватиме модифікації стратегії.

Ключовими факторами модифікації стратегії гарантування безпеки урбанізованих територій, у контексті подолання наслідків урбанізації та необхідності забезпечення розвитку таких територій, у тому числі і за рахунок використання переваг урбанізованої території, є наступні: диференціальний характер впливу наслідків урбанізації; варіативність людських потоків; рівень ресурсної залежності; ефективність управління відходами; стан та результативність системи громадського здоров'я; а також особливості міжособистісної комунікації. Розглянемо детальніше кожен із факторів.

1. Диференціальний характер впливу наслідків урбанізації. Ідентифіковані загрози та ризики для системи безпеки урбанізованих територій та безпеки життєдіяльності суспільства на даних територіях мають місце бути, однак характер їх прояву буде диференціюватися залежно від різних особливостей таких територій. Наприклад, такі ризики природного характеру як землетруси є загрозою для сейсмічних територій, а повені – для прибережних територій; загрози епідемій особливо небезпечні для великих міст і мегаполісів; загрози незаконних міграційних потоків, контрабанди тощо характерні для прикордонних територій; ризики техногенних аварій, забруднення повітря, водних ресурсів та ґрунтів - для промислових міст тощо.

З огляду на це, необхідним є визначення особливостей та характеристик урбанізованої території задля оцінки впливу наслідків урбанізації на такі території. У процесі встановлення особливостей урбанізованої території, пропонуємо здійснювати оцінку урбанізованої території за наступними складовими:

– *географічне розташування та природні умови.* У даному напрямі необхідно визначати, по-перше, фізико-географічне положення урбанізованої території, тобто розташування території по відношенню до природних об'єктів таких як

океани, моря, річки, озера, гірські хребти, кліматичні пояси, материки тощо; по-друге, економіко-географічне розташування урбанізованої території з позицій оцінки економічної інфраструктури території, окремих суб'єктів господарювання, їх економічного потенціалу та економічного потенціалу урбанізованої території загалом тощо; по-третє, політико-географічне розташування, а саме це оцінка розташування урбанізованої території з позицій виходу до вод Світового океану, місце території на політичній мапі світу та оцінка політичних суб'єктів, блоків і угруповань, функціональна діяльність яких здійснюється не лише на конкретній території, а і в цілому оцінка політичних суб'єктів країни, до якої відноситься дана урбанізована територія;

– *економічне середовище урбанізованої території,* що включає загальну економічну оцінку економічного середовища не лише урбанізованої території, а і країни до якої вона належить з позицій економічного циклу (рецесія, депресія, пожвавлення, зростання), рівня інфляції, рівня купівельної спроможності, рівня цін та наявності і доступності товарів, рівня зайнятості, величини, структури та динаміки ВВП тощо;

– *політичне середовище урбанізованої території,* що детермінується факторами як економічного середовища, так і соціально-культурного та географічного середовищ. Політичне середовище урбанізованої території та держави загалом є важливим показником, що обумовлюватиме диференціальний характер впливу наслідків урбанізації та загроз системам безпеки, та характеризуватиметься, у свою чергу, з позицій політичної влади, довіри суспільства до інститутів влади, суб'єктів прийняття політичних та публічно-управлінських рішень; політичного режиму; форми правління; функціонування, розвитку соціально-економічних ідеологій, геополітичних ідеологій та ідеологій громадянських свобод тощо. У процесі оцінки політичного середовища урбанізованої території зокрема та як складової держави та політичної системи держави загалом, доцільно також враховувати політичні норми та норми права в державі, рівень політичної свідомості та культури, а також якість і плюралізм політичних відносин в державі;

– *соціально-культурне та гуманітарне середовище урбанізованої території,* що передбачає, насамперед, оцінку поведінки різних суспільних груп, у тому числі, з позицій діалектичної єдності їх фізіологічної та соціальної поведінки, що в, свою чергу, детерміновані факторами інших середовищ, що характеризують урбанізовану територію.

рію – економічного, географічного, політичного, технологічного, екологічного та ін. Для оцінки соціально-культурного та гуманітарного середовищ урбанізованої території, у процесі ідентифікації характеру впливу наслідків на дану територію, що буде основою для формування стратегії гарантування безпеки, доцільним є врахування можливостей суспільних груп щодо забезпечення соціальних, культурних та гуманітарних прав і потреб, у тому числі, у сфері охорони здоров'я, освіти, духовного та фізичного розвитку, можливостей наукової та інноваційної діяльності, молодіжного розвитку тощо. Також у даному контексті необхідним є характеристика населення урбанізованої території у контексті їх соціальної, культурної приналежності та гуманітарних особливостей і потреб. Це дозволить, по-перше, сфокусуватися на особливостях та реальних потребах населення урбанізованої території; по-друге, обрати найбільш оптимальну концепцію розвитку таких територій; по-третє, сформулювати стратегію гарантування безпеки урбанізованої території на основі відповідної концепції та її адаптації за результатами оцінки особливостей соціально-культурного та гуманітарного середовищ урбанізованої території та ідентифікованого диференціального характеру впливу наслідків урбанізації;

– *технологічна та інноваційна сфери урбанізованої території*, що включає оцінку технологічної та інноваційної інфраструктури такої території, потенційних можливостей їх розвитку. Дана сфера є важливою для оцінки диференціального характеру впливу наслідків урбанізації, та необхідності модифікації стратегій гарантування безпеки урбанізованих територій. Інновації та технології є запорукою розвитку у всіх сферах суспільного життя, та дозволяють нівелювати значну кількість викликів людству, подолати та / або мінімізувати негативні наслідки людської діяльності, а також застосовувати інноваційні та технологічні рішення щодо виконання завдань, які постали перед суб'єктами політичної влади, в процесі формування і реалізації державної політики;

– *екологічне середовище урбанізованої території*, що передбачає оцінку рівня екологічного забруднення атмосфери, ґрунтів, водних ресурсів та ідентифікація причин такого забруднення. У даному контексті також важливим напрямом є оцінка рівня екологічної свідомості та екологічної культури жителів таких територій; тенденції державного регулювання у напрямі збереження та охорони навколишнього середовища; ідентифікація моделей виробництва та споживання, яким

надається перевага на даній території, а також оцінка заходів та програм, спрямованих на виконання вимог цілей сталого розвитку.

– *правова та правоохоронна сфери урбанізованої території*, що передбачає оцінку рівня юридичної культури у державі загалом та правової культури і правової свідомості суспільства даної території, зокрема. У контексті здійснення публічно-управлінських заходів щодо гарантування безпеки урбанізованих територій та необхідності оцінки правової та правоохоронної сфер, доцільно виокремити особливості та рівень розвитку правової діяльності, а також ступінь забезпечення реалізації конституційних норм. Це все свідчатиме про якість правової та правоохоронної системи, ефективну політику щодо попередження міської злочинності, забезпечення безпеки на урбанізованих територіях, а також потенціал реалізації стратегії щодо подолання наслідків урбанізації та формування і впровадження державної політики у сфері розвитку і гарантування безпеки зазначених територій.

2. *Варіативність людських потоків*. Даний фактор свідчить про концентрацію значної кількості населення на урбанізованій території, що обумовлює варіативність людських потоків залежно від особливостей урбанізованої території та / або особливостей способу життя на такій території. Для ідентифікації особливостей урбанізованих територій, які необхідно враховувати при виборі або ж адаптації концепцій розвитку у процесі формування стратегій та / або програм гарантування безпеки урбанізованих територій, доцільно оцінювати людські потоки та їх напрями з позицій, по-перше, часового проміжку (часу доби, днів тижня, сезонів тощо); організації святкових заходів, а також заходів спортивного, культурного чи релігійного характерів тощо; структурних особливостей зайнятості населення урбанізованої території; інших особливостей, що обумовлюватимуть зміни напрямів або ж кількісних показників руху людських потоків.

3. *Рівень ресурсної залежності урбанізованої території*. Щодо даного фактору доцільно зазначити про суттєві відмінності урбанізованих територій та міст з позицій визначення рівня їх ресурсної залежності, або ж рівня їх ресурсозабезпеченості, що, у свою чергу, дозволить визначити та обґрунтувати можливості задоволення потреб жителів цієї території та оцінити потенційні можливості задоволення потреб населення у майбутньому, у тому числі і у випадку збільшення його кількості. У процесі оцінки ресурсної залежності

урбанізованої території, необхідно: по-перше, оцінити рівень залежності від природних ресурсів, які необхідні для забезпечення життєдіяльності жителів такої території, особливо це стосується рівня забезпеченості водними ресурсами, рівня ресурсної залежності від вугілля, нафти, газу тощо; по-друге, здійснити оцінку залежності від енергоресурсів та можливості забезпечення енергоресурсами (оцінка резервів, можливостей транспортування тощо) у випадках форс-мажорних обставин (надзвичайні ситуації, руйнування критичної інфраструктури, війни тощо); по-третє, провести оцінку рівня продовольчої безпеки та оцінку залежності території від ліків. Цей список не є вичерпним та може бути розширеним після визначення особливостей урбанізованої території, за результатами першого етапу щодо необхідності визначення диференціального впливу наслідків урбанізації на конкретній території. Етап оцінки забезпечення урбанізованої території ресурсами та залежності такої території від ресурсів є необхідною умовою для формування стратегії гарантування безпеки такої території. Це дозволить оцінити вразливість досліджуваної території, в умовах дефіциту необхідних ресурсів для забезпечення життєдіяльності населення, та включити превентивні заходи до стратегії гарантування безпеки урбанізованої території.

4. Ефективність управління відходами. З позицій розробки заходів щодо гарантування безпеки урбанізованих територій, доцільно враховувати фактор ефективності управління відходами на даній території. У процесі оцінки ефективності управління відходами необхідно, по-перше, здійснити оцінку величини та структури утворених відходів на урбанізованій території; по-друге, ідентифікувати заходи та визначити їх ефективність щодо поводження з відходами на даній території, а саме провести оцінку обсягів накопичених відходів та площ полігонів і сміттєзвалищ на таких територіях, а також рівня утилізації та переробки відходів; по-третє, оцінити екологічну культуру поводження з відходами; по-четверте, провести експертизу законодавчої та нормативно-правової бази щодо управління відходами, у тому числі відповідних державних, регіональних та муніципальних програм та програм, що фінансуються міжнародними організаціями на предмет законодавчого впровадження сучасних міжнародних стандартів щодо управління відходами, наявності відповідних нормативно-правових документів, їх актуальності, якості та ефективності; по-п'яте, виявити потенційні можливості щодо застосування іннова-

ційних та технологічних рішень щодо управління відходами, які дозволять нівелювати перманентні загрози для безпеки життєдіяльності містян та безпеки урбанізованої території як складової національної безпеки загалом.

5. Стан системи громадського здоров'я. У даному контексті необхідно оцінити стан міського здоров'я, а також ефективність публічного управління у даній сфері, адже від цього залежать масштаби прояву загроз урбанізації для соціуму. По-перше, це усі загрози, які пов'язані із розповсюдженням інфекційних захворювань на окремій урбанізованій території. Пандемія COVID-19 та її наслідки для усіх сфер життєдіяльності засвідчила, насамперед, про неготовність та невідповідність системи громадського здоров'я до загроз таких масштабів. По-друге, загрози пов'язані із соціально-психологічним здоров'ям населення на урбанізованій території, особливо зважаючи на те, що міські жителі є вразливими до панічних настроїв, маніпулятивного впливу, депресії та інших видів психічних розладів через підвищений ритм міського життя. По-третє, це загрози, що пов'язані із забрудненням навколишнього середовища, міського шуму та електромагнітного випромінювання (через роботу великої кількості пристроїв та техніки у міському середовищі), що негативно відображається на стані здоров'я міських жителів.

Таким чином, за визначеними загрозами, у процесі оцінки системи громадського здоров'я та її ефективності як фактору, що модифікуватиме стратегію гарантування безпеки урбанізованої території, необхідно здійснити: по-перше, моніторинг стану системи громадського здоров'я та її ефективності з позицій оцінки стану здоров'я населення урбанізованої території; по-друге, оцінку культури здоров'я на урбанізованій території; по-третє, оцінку стану та ефективності нормативно-правової бази у сфері охорони здоров'я загалом та її відповідності міжнародним нормам, потребам та інтересам жителів урбанізованої території; по-четверте, оцінку потенціалу охорони здоров'я та можливостей системи охорони здоров'я передбачати загрози та протистояти їм у майбутньому.

Загалом система громадського здоров'я покликана вирішити питання щодо попередження інфекційних захворювань, сприяти зміцненню здоров'я та продовженню тривалості життя населення. Таким чином, інтегрований показник міського здоров'я залежить від ефективності функціонування системи громадського здоров'я. Здоров'я

є основою безпеки життєдіяльності людини, тому державна політика гарантування безпеки на урбанізованих територіях має обов'язково включати заходи щодо підтримки та зміцненню міського здоров'я з урахуванням наслідків урбанізації, стану міського здоров'я та системи громадського здоров'я на урбанізованій території.

б. Особливості міжособистісної комунікації. Даний фактор більшою мірою визначатиметься результатами оцінки особливостей урбанізованої території, у контексті визначення характеру впливу наслідків урбанізації та їх прояву на конкретній території. Оцінка особливостей міжособистісної комунікації на урбанізованій території має здійснюватися у напрямках оцінки структури населення такої території, їх інтересів за ознаками етнічної приналежності, національності, характеру зайнятості, релігійних переконань та віросповідання, спортивних та культурних вподобань, за можливості. Зважаючи на те, що міжособистісна комунікація знижується в урбанізованих суспільствах, в умовах підвищеної щільності населення, та особливо на тих територіях, для яких характерний високий рівень міграції, є загроза розвитку кримінальної складової, підвищення рівня злочинності та розвитку «культури безкарності» за здійснення злочинної діяльності. Це все обумовлюватиме загрози для безпеки урбанізованої території, а також для національної безпеки, у тому числі, ті, які пов'язані із спалахами військових конфліктів.

Зазначене вимагає формування та реалізації стратегії та державної політики щодо по-перше, забезпечення розвитку таких територій та по-друге, гарантування безпеки в умовах постійного зростання інтенсивності загроз урбанізації та їх масштабів впливу. Державна політика гарантування безпеки урбанізованих територій має базуватися на відповідній стратегії, включаючи сучасні концепції розвитку міст та територій, забезпечення їх безпеки у різних сферах суспільного розвитку, а також бути цілісною системою, що дозволить забезпечити дотримання конституційних прав громадян, та особливо, прав на життя та безпеку.

Висновки. Таким чином, досліджуючи питання розробки стратегії розвитку та гарантування безпеки урбанізованих територій в умовах реальних та потенційних загроз, у тому числі пов'язаних із наслідками урбанізації, здійснено ідентифікацію наслідків урбанізації та встановлено характер їх прояву з позицій безпекових

викликів для системи публічного управління. Застосування методу моделювання дозволило обґрунтувати взаємозв'язки між складовими системи безпеки урбанізованої території, системи національної безпеки та безпеки життєдіяльності містян, обґрунтувати загрози урбанізації для кожної із систем як базису розробки стратегії їх розвитку та забезпечення безпеки. У даному контексті було встановлено ключові елементи систем безпеки національного рівня та локального рівня (урбанізованої території), які піддаються найбільшому негативному впливу в умовах урбанізації та потребують пошуку відповідних інструментів управління ними, а саме це: екологічна безпека, економічна безпека, соціальна безпека, гуманітарна безпека, продовольча безпека, інформаційна безпека, політична безпека, державна безпека, воєнна безпека та міжнародна безпека. За кожною складовою охарактеризовано їх стратегічну роль у контексті ідентифікованих загроз урбанізації та необхідності розробки стратегії розвитку та гарантування безпеки урбанізованих територій. Особливості урбанізованої території необхідні для формування нової або ж адаптації існуючої стратегії розвитку та гарантування безпеки урбанізованих територій. У процесі дослідження виділено ключові фактори модифікації стратегії гарантування безпеки урбанізованих територій, у контексті подолання наслідків урбанізації та необхідності забезпечення розвитку таких територій, у тому числі і за рахунок використання переваг урбанізованої території. Ключовими факторами модифікації стратегії є: диференціальний характер впливу наслідків урбанізації; варіативність людських потоків на урбанізованій території; рівень ресурсної залежності та ресурсозабезпеченості урбанізованої території; ефективність управління відходами; стан та результативність системи громадського здоров'я; особливості міжособистісної комунікації. За кожним із факторів модифікації стратегії зазначено порядок дій, які дозволять здійснити оцінку стану та потенційних можливостей відповідної урбанізованої території. Оцінку стану та потенційних можливостей урбанізованої території, за запропонованими напрямками, є базисом розробки науково обґрунтованої стратегії її розвитку та гарантування безпеки, а також дозволить забезпечити формування та реалізацію державної політики із врахуванням актуальних, достовірних та повних даних про проблеми відповідної території.

Список літератури:

1. Бірюков, Д. С. (2013). Техногенні та екологічні проблеми урбанізації. Стратегічні пріоритети, (2), 135-141.
2. Бондаренко, О. (2022). Класифікація кризових ситуацій на урбанізованій території, які загрожують державній безпеці. Наукові інновації та передові технології, (11 (13)).
3. Борейко Н. М., Параниця С. П. Соціальна безпека як потенціал розвитку регіону України. Економіка та держава. 2020. № 5. С. 123–126.
4. Бреус, С. В. (2014). Проблеми забезпечення продовольчої безпеки як складової економічної безпеки України. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування, (1 (65)), 476-481.
5. Засадко В.В. Економічна безпека урбанізованих територій України: Монографія. – Київ: НІСД. Видавництво ННВК «АТБ» – 2016. - 360 с.
6. Кірін Р.С. Правові інструменти реалізації стратегічних напрямів розвитку системи екологічної безпеки міста: міжнародний та європейський рівні. Economics and Law 2 (65) (2022): 39-55.
7. Романовська Ю.А. Місто як об'єкт соціально-економічної безпеки. Проблеми економіки. No 3 (41). 2019. С. 171-177.
8. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни». Затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.
9. Шелудько, Л. В. (2018). Урбанізація як виклик продовольчій безпеці країни. Економічний вісник університету, (39), 121-128.

Sergienko L.V. SECURITY FACTORS INFLUENCE ON THE URBANIZED TERRITORIES DEVELOPMENT STRATEGY

The article is devoted to the safety determinants of the development strategy of urban areas. Threats to urban areas are identified as a basis for developing a development strategy and guaranteeing their safety. It was established that the consequences of urbanization pose a threat to the national security system, the security of the urbanized territory, and the safety of life. In turn, the security of the urbanized territory is a component of national security, and the safety of citizens' livelihoods is a key element of both the security system of the urbanized territory and the national security system in general. To ensure the development and guarantee the security of urbanized territories, the public administration system must consider the peculiarities of the constituent elements of the national security system and the security of the urbanized territory. The main elements of the security system at the national level and at the local level (urbanized territory) are highlighted. It has been proven that the outlined threats of urbanization are unified, however, from the standpoint of developing a strategy to guarantee the security of urbanized territories, it is appropriate to determine the features of such territory, which, in turn, determine the nature and scale of the negative impact of the outlined threats on the security system of the urbanized territory, national security in general, and security life activities of residents of such territory in particular. The factors of modification of the strategy of guaranteeing the security of urbanized territories are determined: 1) the differential nature of the impact of the consequences of urbanization; 2) variability of human flows; 3) the level of resource dependence of the urbanized territory; 4) efficiency of waste management; 5) State of the public health system; 6) peculiarities of interpersonal communication. The complexity of the city security system is explained by the fact that, on the one hand, it affects all spheres of life of the urban population, and in turn, it requires an appropriate policy to guarantee the safety of life activities of citizens as the basis for ensuring all components of the security of the urbanized territory, and on the other hand, the threat of urbanization and their permanent manifestation in various urbanized territories cause threats to the national security system.

Key words: urbanization, urbanized territories, strategy, development, security.